

Nr 239.

Godkänd av första kammaren den 11 juni 1917.

Godkänd av andra kammaren den 11 juni 1917.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om barn utom äktenskap m. m., dels ock i ämnet väckta motioner.

(Lagutskottets utlåtanden Nr 29 och 61 samt memorial Nr 58.)

Till Konungen.

Genom en den 20 januari 1917 dagtecknad proposition, nr 33, har Eders Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogade förslag till

- 1) lag om barn utom äktenskap;
- 2) lag om äktenskaplig börd;
- 3) lag om ändrad lydelse av 1 kap. 3 § i lagen om äktenskaps ingående och upplösning;
- 4) lag om adoption;
- 5) lag om införsel i avlöning, pension eller livränta;
- 6) lag om förbud för vissa underhållsskyldiga att avflytta från riket;
- 7) lag om ändring av vissa bestämmelser i strafflagen;
- 8) lag om ändrad lydelse av 65 och 67 §§ utsökningslagen;
- 9) lag om ändrad lydelse av 5 § i lagen den 10 juli 1899 om ersättning av allmänna medel i vissa fall för skada, som förorsakats av ämbets- eller tjänsteman;
- 10) lag, innefattande tillägg till gällande stadganden om jäv, så ock till 1 kap. 6 § rättegångsbalken;

Bihang till riksdagens protokoll 1917. 14 saml. 76 häft. (Nr 239.) 1

- 11) lag om ändrad lydelse av 30, 31 och 35 §§ konkurslagen;
 12) lag om ändrad lydelse av 6 § i förordningen den 31 oktober 1873 angående främmande trosbekännare och deras religionsövning;
 13) lag om ändrad lydelse av 17 § i lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring;
 14) lag om ändrad lydelse av 2, 7 och 35 §§ i lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete; och
 15) lag om ändrad lydelse av 2 § 17:o) i lagen den 26 maj 1909 om Kungl. Maj:ts regeringsrätt.

De genom förevarande proposition framlagda lagförslag hava icke kunnat av riksdagen oförändrade godkännas, utan har riksdagen, i anledning av nämnda proposition ävensom i ärendet väckta motioner, för sin del antagit lagar av den lydelse här nedan angives.

De av riksdagen alltså i anledning av propositionen nr 33 för dess del antagna lagarna införas här som följer.

1:o) Lag

om barn utom äktenskap.

Härigenom förordnas som följer:

Om barnets namn.

1 §.

Barn utom äktenskap erhåller moderns släktnamn. Är modern gift, eller är hon frånskild hustru, erhåller barnet det släktnamn, som tillkom henne såsom ogift.

Fadern, så ock, där modern är gift, hennes make må giva barnet sitt släktnamn. Till sådan ändring av namn erfordras samtycke av barnets förmyndare, om det är omyndigt, och av barnet själv, om det fyllt aderton år.

Är barnet trolovningsbarn, äge förmyndaren eller barnet själv, om det är myndigt, bestämma, att det skall bära faderns namn. Har barnet fyllt aderton år, må ej förmyndaren utan dess samtycke träffa bestämmelse, som nu är sagd.

Med trolovningsbarn förstås i denna lag barn, som är avlat i trolovning, eller vars föräldrar efter dess avlelse ingått trolovning med varandra; och skall, ändå att vid trolovningen föräldrarna voro så besläktade eller besvägrade, att äktenskap dem emellan måste återgå, eller endera var gift med annan, barnet anses såsom trolovningsbarn, där föräldrarna eller en av dem var i god tro.

Om vårdnad och förmynderskap.

2 §.

Modern have vårdnaden om barnet och vare dess förmyndare.

Äro föräldrarna ense att fadern skall träda i moderns ställe, varde, på anmälan, fadern av rätten förordnad till förmyndare, om han är lämplig.

Finnes modern ej vara lämplig förese barnet, eller dör hon, förordne rätten fadern eller annan till förmyndare för barnet.

Är ej förmyndare förordnad, äge modern, ändå att hon på grund av sin ålder är omyndig, för barnet föra talan, som i 21 eller 34 § sägs, så ock efter vad i 9 eller 11 § föreskrives sluta avtal om underhåll.

Fader eller moder, som ej har vårdnaden om barnet, må ej betagas tillfälle till umgänge med det, med mindre särskilda omständigheter därtill föranleda. Nöjes fadern eller modern ej åt vad härutinnan bestämmes av den, som har vårdnaden, skilje rätten dem emellan.

Om underhållsskyldighet.

3 §.

Barnet njute av föräldrarna uppehälle och uppfostran, efter ty med avseende å båda föräldrarnas villkor må anses skäligt.

Den rätt till underhåll, som nu är sagd, upphöre ej förr än barnet fyllt femton år; ej heller senare än det fyllt aderton år, där ej barnets anlag och omständigheterna i övrigt föranleda, att barnet bör erhålla fortsatt utbildning.

4 §.

I kostnaden för barnets underhåll tage en var av föräldrarna del efter sin förmåga.

Fader eller moder, som ej har vårdnaden om barnet, skall betala underhållsbidrag.

5 §.

Fadern vare skyldig att, efter ty med hänsyn till hans och moderns villkor må anses skäligt, bidraga till hennes underhåll under sex veckor före och sex veckor efter nedkomsten. Vid beräkning av detta underhållsbidrag skall hänsyn tagas jämväl till de särskilda kostnader, som orsakas av förlossningen. Medför havandeskap eller amning eller annan vård om barnet avsevärt hinder i moderns förvärvsverksamhet, eller ådrager hon sig sjukdom genom havandeskapet eller nedkomsten, må fadern kunna förpliktas att bidraga till hennes underhåll under längre tid än nu sagts, dock högst under fyra månader före och nio månader efter nedkomsten.

6 §.

Är barnet, sedan dess rätt till underhåll enligt 3 § upphört, i följd av sjukdom eller annan dylik orsak ur stånd att själv försörja sig, vare föräldrarna i mån av förmåga skyldiga att giva barnet skäligt underhåll.

Enahanda underhållsskyldighet åligge barnet emot fader eller moder, som av sjukdom eller annan dylik orsak är ur stånd att själv försörja sig.

7 §.

Underhållsbidrag må bestämmas till olika belopp för särskilda delar av underhållstiden.

8 §.

Betalning av underhållsbidrag skall, där ej på grund av särskilda omständigheter annorlunda bestämmas, erläggas i förskott för kalendermånad. Förskottsbetalning utöver vad nu stadgats eller särskilt blivit bestämt medför ej befrielse att gälda underhållsbidrag för den tid, sådan betalning avser.

9 §.

Avtal om underhållsbidrag till fullgörande för framtiden av underhållsskyldighet enligt 3 eller 5 § skall slutas genom skriftlig, av två personer bevittnad handling och godkännas av barnavårdsmanen eller, om sådan ej finnes, av barnavårdsnämnden. Innefattar avtalet åtagande att till barnets underhåll utgiva visst belopp en gång för alla, erfordras i

varje fall godkännande av barnavårdsnämnden. Avtal, som nu är sagt, må slutas jämväl före barnets födelse.

Har avtal, som avses i första stycket, träffats i annan ordning än där sägs, eller har avtal träffats angående fullgörande för framtiden av underhållsskyldighet, varom i 6 § sägs, vare det ej hinder för den underhållsberättigade att utfå det underhåll, som enligt lag tillkommer honom.

10 §.

Belopp, som underhållsskyldig genom avtal, varom i 9 § första stycket sägs, åtagit sig att till barnets underhåll utgiva en gång för alla, skall betalas till barnavårdsnämnden; och skall därför genom nämndens försorg hos riksförsäkringsanstalten eller svenskt försäkringsbolag åt barnet inköpas en livränta, lämpad efter de för underhållsskyldigheten stadgade grunder, där ej enligt avtalet hinder möter för sådant inköp eller nämnden eljest finner, att beloppet må på annat lämpligt sätt användas för barnets underhåll.

11 §.

Dör fadern, och har barnet ej, efter vad i 12 § sägs, arvsrätt efter honom, skall det belopp, som erfordras till fullgörande för framtiden av hans underhållsskyldighet emot barnet och modern, före arvs- och testamentslotter utgå av behållningen i boet; dock att barnet icke härigenom må erhålla större del därav än det skulle hava bekommit, om det varit av äktenskaplig börd.

Angående avtal om vad sålunda skall tillkomma barnet gälla vad i 9 § är stadgat för det fall att fadern åtager sig att till barnets underhåll utgiva visst belopp en gång för alla; och vare i fråga om avtal angående vad som skall tillkomma modern lag, som i 9 § sägs.

Med belopp, som tillfaller barnet, skall förfaras på sätt i 10 § är föreskrivet.

Om arvsrätt.

12 §.

Barnet tage arv efter moder och mödernefränder och ärves av dem, såsom vore barnet av äktenskaplig börd.

Är barnet trolovningsbarn, tage barnet arv efter fadern och fadern efter barnet, såsom vore barnet av äktenskaplig börd. I annat fall njute barnet och fadern ej arvsrätt efter varandra.

Mellan barnet och dess fädernefränder äge ej arvsrätt rum.

Om barnavårdsman.

13 §.

För varje barn utom äktenskap skall, efter vad nedan sägs, förordnas en barnavårdsman, som har att bistå modern med råd och upplysningar samt tillse, att barnets rätt och bästa behörigen tillvaratagas. Särskilt åligger det barnavårdsmannen sörja för, att åtgärder ofördröjligen vidtagas för fastställande av barnets börd samt tillförsäkrande av underhåll åt barnet, biträda med indrivande och tillhandahållande av underhållsbidrag samt, när skäl därtill är, göra anmälan om förordnande av förmyndare för barnet.

Barnavårdsmannen äge att själv eller genom ombud föra talan för barnet rörande faderskap, underhåll och förmynderskap ävensom barnets förklarande för trolovningsbarn samt vare berättigad att anlita polismyndigheten för underhållsskyldigs efterforskande eller hörande och för verkställande av delgivningar.

14 §.

Kvinna, som är havande med barn utom äktenskap, bör senast tre månader före den väntade nedkomsten anmäla sitt tillstånd för ledamot av barnavårdsnämnden i den församling, där hon vistas, eller annan, som av nämnden erhållit uppdrag att mottaga dylika anmälningar; och har den, till vilken anmälningen gjorts, att genast underrätta nämnden därom. Är kvinnan kyrkobokförd i annan församling, har nämnden att om anmälningen genast underrätta barnavårdsnämnden därstädes. Det åligger kvinnans föräldrar, husbondfolk och andra i liknande ställning att erinra henne om angelägenheten därav att anmälan, som nu sagts, bliver gjord.

Barnavårdsnämnden i den församling, där kvinnan är kyrkobokförd, eller, om hon ej är i riket kyrkobokförd, där hon vistas, har att, när anmälan, som i första stycket sägs, inkommit eller nämnden erhållit kännedom att barn utom äktenskap blivit fött, till barnavårdsman för barnet förordna därtill lämplig man eller kvinna.

15 §.

Uppdraget att vara barnavårdsman upphöre, när barnet fyllt aderton år. Visar sig i annat fall, att behov av barnavårdsman ej längre finnes, må barnavårdsnämnden entlediga barnavårdsmannen utan att förordna ny sådan.

16 §.

Barnavårdsnämnden har att utöva tillsyn å barnavårdsmannens verksamhet samt må, när anledning därtill förefinnes, entlediga honom och förordna ny barnavårdsman.

Finner barnavårdsnämnden med hänsyn till moderns eller barnets vistelseort tillsynen böra överflyttas å annan barnavårdsnämnd, meddele beslut därom och give det ofördröjligen tillkänna för såväl den andra barnavårdsnämnden som barnavårdsmannen.

17 §.

I den ordning, som gäller i fråga om beviljande av medel för barnavårdsnämnds verksamhet, må beslutas anställande genom barnavårdsnämnden av erforderligt antal personer att, efter nämndens för varje särskilt fall meddelade uppdrag, tjänstgöra såsom barnavårdsmän så ock anvisas medel för ersättning åt barnavårdsmän.

18 §.

Närmare föreskrifter om barnavårdsmans verksamhet och tillsynen därå meddelas av Konungen.

19 §.

Över barnavårdsnämnds beslut i fråga, som avses i denna lag, må klagan föras genom besvär hos Konungens befallningshavande sist å trettionde dagen från det klaganden erhöill del av beslutet.

I Konungens befallningshavandes beslut må ändring sökas hos Konungen i vederbörande statsdepartement i den ordning, som för ekonomimål i allmänhet är stadgad.

Barnavårdsnämndens eller Konungens befallningshavandes beslut lände, utan hinder av klagan, till efterrättelse intill dess annorlunda kan varda förordnat.

Om fastställande av faderskap och underhållsskyldighet.

20 §.

Har någon inför den präst, som för kyrkoböckerna i församling där barnet är kyrkobokfört, eller i tillkallat vittnes närvaro inför kronofogde,

länsman eller notarius publicus, eller genom avtal, som i 9 § första stycket sägs, erkänt sig vara fader till barnet, och har erkännandet på enahanda sätt vitsordats av modern, vare det erkännande gällande, där ej visas att han ej är barnets fader. Är modern död, eller är hon sinnessjuk, sinnesslö eller å okänd ort, skall erkännandet för att bliva gällande i nu stadgad ordning godkännas av barnets förmyndare eller av barnet själv, om det är myndigt.

Erkännes, på sätt nu är sagt, att föräldrarna vid barnets avlelse voro trolovade med varandra eller att de efter avlelsen ingått trolovning med varandra, vare ock det erkännande gällande, där det ej visas vara oriktigt.

Erkännande må göras jämväl före barnets födelse.

21 §.

Talan om faderskap och om skyldighet för fadern att giva underhåll åt barnet eller modern så ock om barnets förklarande för trolovningsbarn skall anhängiggöras genom stämning å mannen till rätten i den ort, där han bör svara i tvistemål, som röra hans person. Vill käranden hellre stämma till rätten i den ort, där lägersmålet skett, vare ock det tillåtet.

Talan må väckas redan före barnets födelse, men må icke före födelsen slutligen prövas.

22 §.

Äger svaranden ej känt hemvist inom riket, och har upplysning ej kunnat vinnas, var han uppehåller sig, må stämningen delgivas på sätt i 11 kap. 9 § andra stycket rättegångsbalken sägs, ändå att fall ej är för handen, som där avses.

Har svaranden gjort anmälan i enlighet med bestämmelserna i tredje och fjärde styckena av sagda paragraf, äge dock vad nu är sagt ej tillämpning.

23 §.

Rätten må, där part det begär, förordna att målet skall handläggas inom stängda dörrar.

24 §.

Varder målet enligt 12 kap. 3 § rättegångsbalken företaget till avgörande, ändå att svaranden uteblivit, skall vad för sådant fall är stadgat om återvinning ej äga tillämpning.

25 §.

Rätten skall tillse, att en var, som äger att för barnet föra talan, erhåller tillfälle att yttra sig i målet, samt sörja för fullständig utredning, särskilt beträffande den tid, då uppgivet samlag ägt rum, och de omständigheter, som kunna vara av betydelse för bedömande, huruvida barnet kan vara avlat vid det samlag; och äger rätten för utrednings vinnande införskaffa erforderlig bevisning. Ej vare rätten bunden av parts erkännande. Ed må ej bjudas.

Har rätten förordnat, att part skall personligen inställa sig, och kommer han ej, varde, där så finnes lämpligt, till rätten hämtad.

Erfordras upplysning angående omständighet, vars bedömande förutsätter medicinsk sakkunskap, infordre rätten yttrande av sakkunnig.

Varder någon enligt rättens förordnande inkallad såsom vittne eller för att upplysningsvis höras, skall beträffande ersättning av allmänna medel för inställelsen och sådan ersättnings återgäldande i tillämpliga delar gälla vad i avseende å brottmål är stadgat.

26 §.

Varder utrett, att svaranden haft samlag med modern å tid, då barnet kan hava avlats, skall han anses såsom fader, där ej uppenbart är, att barnet ej avlats vid det samlag.

27 §.

Förekommer anledning därtill att svaranden haft samlag med modern å tid, då barnet kan hava avlats, äge rätten förelägga antingen modern att med ed bekräfta eller svaranden att med ed förneka, att sådant samlag ägt rum. Föreläggandet skall givas den, åt vilken med hänsyn till samtliga omständigheter i målet eden finnes kunna med största trygghet anförtros.

I beslut om edgång utsatte rätten viss tid, som eden skall avse.

Vad i rättegångsbalken sägs om värjemålsed skall i tillämpliga delar lända till efterrättelse i fråga om ed, som förelägges modern.

28 §.

Kan utslag ej omedelbart givas, men är tvist allenast om beloppet av underhållsbidrag, eller föreligga sannolika skäl till antagande att svaranden är bidragsskyldig, äge rätten på yrkande av kåranden förordna,

Bihang till riksdagens protokoll 1917. 14 saml. 76 häft. (Nr 239.) 2

att svaranden skall utgiva skäligt bidrag för tiden till dess rätten meddelar slutligt utslag.

Sådant förordnande kan när som helst av rätten återkallas.

29 §.

Är å landet stämning uttagen, men har målet ännu ej förevarit vid rätten, äge på ansökan av kåranden, där denne förebringa sannolika skäl till antagande att svaranden är bidragsskyldig, domaren förordna, att svaranden skall utgiva skäligt bidrag för tiden till dess rätten meddelar slutligt utslag.

Innan förordnande meddelas, skall tillfälle beredas svaranden att yttra sig över ansökningen.

Har förordnande meddelats, tage rätten vid första rättegångstillfället i målet under omprövning, huruvida förordnandet skall äga bestånd. Det kan jämväl därefter när som helst av rätten återkallas.

30 §.

Förordnande, som i 28 eller 29 § sägs, gånge i verkställighet lika som laga kraft ägande dom. Slutligt utslag, varigenom rätten ådömt svaranden bidragsskyldighet, gånge på enahanda sätt i verkställighet, där ej rätten annorlunda förordnat.

31 §.

Klagan över rättens slutliga utslag föres genom besvär.

Är part missnöjd med rättens förordnande, varom i 28 § förmåles, eller beslut, varigenom förordnande enligt 29 § förklarats skola äga bestånd, skall särskild klagan däröver föras. Har domaren meddelat förordnande enligt 29 §, må klagan föras hos hovrätten; och varde tiden för besvärs anförande räknad från det klaganden erhöill del av beslutet. Över hovrättens beslut i fråga, som i detta stycke avses, må klagan ej föras.

32 §.

Har svaranden, efter det han på grund av förordnande, som i 28 eller 29 § sägs, eller slutligt utslag, som ej vunnit laga kraft, betalat underhållsbidrag, genom laga kraft ägande dom funnits icke vara underhållsskyldig, må han dock ej av den, som mottagit underhållsbidraget, söka åter vad han utgivit men äge av allmänna medel återbekomma guldna

bidragsbelopp jämte ränta efter sex för hundra om året från betalningsdagen.

Ansökan härom skall, för att komma under prövning, inom ett år från det domen vunnit laga kraft ingivas till Konungens befallningshavande i det län, där målet avgjordes av underrätt.

Vad av allmänna medel utgivits skall stanna å statsverket, där ej Konungens befallningshavande på grund av särskilda omständigheter finner skäligt förordna, att staten skall söka sitt åter av den, som mottagit underhållsbidraget. Talan om återbekommande av vad sålunda utgivits må ej anhängiggöras senare än ett år från det utbetalningen ägde rum.

I Konungens befallningshavandes beslut i fråga, som avses i denna paragraf, må ändring sökas hos Konungen i vederbörande statsdepartement i den ordning, som för ekonomimål i allmänhet är stadgad.

33 §.

Har, efter det underhållsbidrag blivit genom avtal eller dom fastställt, väsentlig ändring inträtt i de förhållanden, som därvid voro avgörande, må talan om skälig jämkning i vad sålunda faststälts efter stämning föras vid domstol. Är underhållsbidrag till barn enligt 3 § fastställt att utgå till dess barnet nått viss ålder, vare det ej hinder att göra gällande rätt för barnet att utfå underhållsbidrag för tid, som därefter infaller, ändå att fall ej är för handen, som nyss är sagt.

Talan, som avses i första stycket, må ej föras i fråga om avtal, varigenom underhållsskyldig åtagit sig att till barnets underhåll enligt 3 § utgiva visst belopp en gång för alla.

34 §.

Är den, som uppgives vara fader till barnet, död, må efter stämning å hans arvingar vid den domstol, som har att upptaga tvist om arv efter honom, föras talan om barnets och moderns rätt; och skall i fråga om sådan talan vad ovan stadgats om talan mot mannen i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

35 §.

Talan om barnets förklarande för trolovningsbarn skall vid äventyr av sådan talans förlust anhängiggöras inom två år från barnets födelse. Har hinder mött för talans anställande inom tid, som nu sagts, må dock, där den uppgivne fadern ej är död, talan anhängiggöras inom ett år efter det hindret upphörde.

Övergångsbestämmelser.

36 §.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1918.

Genom denna lag upphävas:

8 kap. 7 och 8 §§ ärvdabalken;

lagen den 17 mars 1905 om oäkta barns arvsrätt efter moder och modernefränder;

kungl. brevet den 17 oktober 1778 angående några författningar till förekommande av barnamord;

så ock vad i övrigt finnes i lag eller särskild författning stridande mot denna lags bestämmelser.

37 §.

Denna lag skall, med nedan nämnda undantag, i tillämpliga delar lända till efterrättelse jämväl beträffande

1. barn, som fötts innan lagen om äktenskaplig börd trätt i kraft och som på grund av dessförinnan gällande lag är att anse såsom oäkta; och

2. barn, som fötts innan lagen om äktenskaplig börd trätt i kraft och som på grund av dessförinnan gällande lag är att anse såsom äkta, ehuru föräldrarna ej blivit med varandra förenade i fullkomnat äktenskap, så ock barn, som födes efter det lagen om äktenskaplig börd trätt i kraft och som på grund av övergångsbestämmelsen till samma lag äger äktenskaplig börd, ändå att det eljest skulle anses såsom barn utom äktenskap.

Skyldighet att utgiva underhållsbidrag för tid före denna lags trädande i kraft skall bedömas efter äldre lag.

För barn, som fötts innan lagen trätt i kraft, skall barnavårdsman icke förordnas, med mindre framställning därom göres av barnets moder eller barnavårdsnämnden av särskild anledning finner skäligt meddela sådant förordnande.

I fråga om barn, som i 1. avses, gälle angående bevakning av dess rätt till arv efter moder och modernefränder vad i sådant hänseende finnes stadgat i lagen den 17 mars 1905 om oäkta barns arvsrätt efter moder och modernefränder.

Den nya lagens bestämmelser om barnets namn och om arvsrätt skola ej äga tillämpning angående barn, som i 2. avses.

2:o) Lag om äktenskaplig börd.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Barn, som födes under äktenskap eller å sådan tid efter dess upplösning, att det kan vara avlat dessförinnan, har äktenskaplig börd, där ej, i den ordning nedan sägs, barnet förklaras icke hava sådan börd.

2 §.

Vill mannen vinna förklarande att barnet icke har äktenskaplig börd, instämme sin talan inom sex månader från det han fick kunskap om barnets födelse. Har barnet ej särskild förmyndare, söke mannen hos rätten förordnande av god man att bevaka dess rätt. Är å landet ej rättegångsdag, äge domaren förordna god man att bevaka barnets rätt, intill dess på anmälan av domaren god man av rätten förordnats.

Är mannen sinnessjuk eller sinnesslö, föres talan av förmyndaren.

3 §.

Är mannen död, och har han ej försuttit tid till talan enligt 2 §, må en var, som jämte eller näst efter barnet är berättigad till arv efter honom, föra sådan talan genom stämning inom sex månader, sedan han erhållit kännedom om barnets födelse och om mannens död.

4 §.

Har mannen efter barnets födelse erkänt barnet såsom sitt, äge talan, som nu är sagd, ej rum.

5 §.

Barnet äge efter stämning å mannen eller, där han är död, å dem som jämte eller näst efter barnet äro hans arvingar, föra talan om sin börd. Är barnet omyndigt på grund av sin ålder eller lider det av sin-

nessjukdom eller sinnesslöhet, föres talan av förmyndaren, om särskild sådan är förordnad, och eljest av god man, som rätten på anmälan av barnavårdsnämnden förordnar att bevaka barnets rätt.

6 §.

Rätten har att sörja för fullständig utredning och äger för sådant ändamål införskaffa erforderlig bevisning. Modern varde i målet hörd, där det kan ske. Ej vare rätten bunden av parts erkännande. Ed må ej bjudas.

Varder någon enligt rättens förordnande inkallad såsom vittne eller för att upplysningsvis höras, skall beträffande ersättning av allmänna medel för inställelsen och sådan ersättnings återgåldande i tillämpliga delar gälla vad i avseende å brottmål är stadgat.

Rätten må, där part det begär, förordna, att målet skall handläggas inom stängda dörrar.

7 §.

Käromålet må ej bifallas, med mindre det visas, att barnet icke kan vara avlat av mannen; dock må, ändå att sådan bevisning ej förebragts, talan, som föres av mannen själv, bifallas, om utredningen giver vid handen att barnet är avlat före äktenskapet eller under det makarna enligt domstols beslut levat åtskilda, samt det ej göres sannolikt att makarna haft samlag med varandra å tid, då barnet kan vara avlat.

8 §.

Ingå, efter det barn blivit utom äktenskap fött, dess föräldrar äktenskap med varandra, erhåller barnet äktenskaplig börd.

Angående fastställande av faderskapet gälle vad i lag om barn utom äktenskap är stadgat.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1918.

Genom denna lag upphävas:

8 kap. 6 § ärvdabalken; och

8 § 1. i lagen den 12 november 1915 om vad iakttagas skall i avseende å införande av lagen om äktenskaps ingående och upplösning.

Är barn, som födes efter det denna lag trätt i kraft, avlat dessförinnan, och skulle barnet på grund av omständighet, som inträffat före lagens

ikraftträdande, enligt äldre lag varit att anse såsom äkta, äge det äkten-
skaplig börd, ändå att det enligt den nya lagen skulle anses såsom barn
utom äktenskap.

3:o) Lag om adoption.

Med ändring av vad lag eller författning innehåller häremot stridande
förordnas som följer:

1 §.

Man eller kvinna, som fyllt tjugufem år, må, efter ty nedan sägs,
med rättens tillstånd antaga adoptivbarn.

Till adoptivbarn kan antagas jämväl adoptantens barn utom äkten-
skap.

2 §.

Omyndig förklarad må ej antaga adoptivbarn, med mindre han vill
adoptera eget barn utom äktenskap eller adoptera gemensamt med myndig
make samt förmyndaren samtycker till adoptionen.

3 §.

Makar må ej adoptera annorledes än gemensamt. Dock må ena
maken ensam antaga adoptivbarn, där den andre vistas å okänd ort
eller är sinnessjuk eller sinnesslö, ävensom eljest med den andres samtycke
adoptera dennes barn i äktenskap eller adoptivbarn eller ock eget barn
utom äktenskap.

4 §.

Andra än makar må ej gemensamt antaga adoptivbarn.

Ej heller må adoptivbarn i adoptantens livstid ånyo adopteras av
annan än dennes make.

5 §.

Utan eget samtycke må den, som fyllt tolv år, ej adopteras.

6 §.

Den, som är omyndig på grund av sin ålder, må ej adopteras utan föräldrarnas samtycke. Är den ene av föräldrarna död eller är endera sinnessjuk, sinnesslö eller å okänd ort, vare den andres samtycke tillfyllest. Är sådant fall för handen beträffande båda föräldrarna, skall förmyndarens samtycke inhämtas.

Är föräldrarnas äktenskap upplöst, erfordras samtycke allenast av den av föräldrarna, som har vårdnaden om barnet. Samma lag vare med avseende å barn utom äktenskap.

7 §.

Omyndig förklarad må ej adopteras utan förmyndarens samtycke.

8 §.

Sökes tillstånd att antaga adoptivbarn, pröve rätten, huruvida adoptionen lämpligen må äga rum. Ej må tillstånd givas, med mindre adoptionen finnes lända till gagn för barnet samt sökanden uppfostrat barnet eller vill uppfostra det eller eljest särskild anledning är till adoptionen. Har sökanden bröstarvinge, skall tillstånd vägras, där ej synnerliga skäl till adoptionen äro.

9 §.

Rätten äge infordra yttrande från barnavårdsnämnd samt jämväl i övrigt införskaffa erforderlig utredning. Fader eller moder, vars samtycke till adoptionen enligt 6 § andra stycket ej erfordras, varde ändock i ärendet hörd, där det kan ske. Finnes särskild förmyndare, vars samtycke ej erfordras, skall ock han höras.

Varder någon enligt rättens förordnande inkallad såsom vittne eller för att upplysningsvis höras, skall beträffande ersättning av allmänna medel för inställelsen och sådan ersättnings återgådande i tillämpliga delar gälla vad i avseende å brottmål är stadgat.

10 §.

Rätten har att söka inhämta upplysning, huruvida å någondera sidan vederlag är givet eller utfäst. Tillkommer sökanden vederlag, äge rätten, där så prövas skäligen, förelägga honom vidtaga de åtgärder rätten aktar nödiga till betryggande av att vederlaget helt eller delvis användes till barnets bästa. Efterkommes ej sådant föreläggande, vare ansökningen förfallen.

11 §.

Adoptivbarn erhåller adoptantens släktnamn, där ej rätten tillåter att barnet behåller sitt namn eller bär båda tillhoppa.

12 §.

Adoptant have den vårdnad om adoptivbarnet och makt över det, som tillkommer föräldrar, och vare barnets förmyndare. Dör han, vare den förmyndare, som han med två vittnen eller skriftligen nämnt därtill; och tage han rättens bevis därå. Har adoptanten ej nämnt någon, förordne rätten förmyndare.

Vad i 2 kap. 2 § av lagen om äktenskaps ingående och upplösning sägs om föräldrars samtycke till barns äktenskap skall i fråga om adoptivbarn i stället tillämpas å adoptanten.

Är någon adopterad av makar, eller har ena maken adopterat den andres barn, vare i de avseenden, om vilka nu är sagt, så ansett, som vore barnet deras gemensamma. Mannen vare i ty fall förmyndare och efter hans död hustrun. Äro bägge döda och hava ej nämnt förmyndare, varde sådan av rätten förordnad.

13 §.

Adoptant och adoptivbarn have samma plikt att underhålla varandra som föräldrar och barn i äktenskap. Barnets föräldrar vare ej skyldiga att bidraga till dess underhåll, där ej adoptanten blir ur stånd att fullgöra sin underhållsskyldighet.

14 §.

Adoptivbarn äge lika med barn i äktenskap taga arv efter adoptanten; dock att bröstarvinge ej skall i följd av adoptivbarns arvsrätt lida intrång i sin laglott.

Är adoptivbarn dött, tage dess bröstarring den del av arvet, som skolat tillkomma adoptivbarnet.

15 §.

Ej må adoptant genom testamente bortgiva eller annorledes förordna om mera än hälften av vad enligt 14 § tillkommer adoptivbarn eller dess bröstarring. Dock skall vad i lag är stadgat om giltigheten av testamente, varigenom bröstarringes laglott belastas, äga motsvarande tillämpning i fråga om testamente, däri till beredande av understöd åt barn eller adoptivbarn förordnas om mera än nyss är sagt; njute ock adoptivbarn samma rätt till understöd av egendom, vilken av adoptant är i testamente bortgiven, som enligt lag tillkommer testamentsgivarens barn.

16 §.

Vad i lag är stadgat om skyldighet för den, som i gåva erhållit fast egendom, att bidra till understöd åt givarens barn gälla ock med avseende å dennes adoptivbarn.

17 §.

Har adoptivbarn på grund av arv eller testamente erhållit egendom efter adoptant och dör barnet utan att efterlämna bröstarring, äge, där barnet är adopterat av makar och en av dem lever efter, denne samt eljest adoptantens bröstarringar rätt att före arvsberättigade släktingar taga arv efter barnet till så stor del av kvarlåtenskapen, som i värde motsvarar vad barnet bekommit efter adoptanten.

Finnes efter adoptivbarn ej arvsberättigad släkting, tage adoptanten arvet. Var barnet adopterat av makar, njute de hälften var; är en av dem död, tage den andre hela arvet.

18 §.

I andra hänseenden än i 12, 13 och 17 §§ sägs skall adoptionen ej hava någon verkan på adoptivbarnets och dess släktingars inbördes rättigheter och skyldigheter.

19 §.

Adoptivförhållande varde efter ansökan hävt av rätten, när adoptanten och adoptivbarnet äro ense därom. Den, som är omyndig förklarad,

skall hava förmyndarens samtycke till överenskommelsen. Är adoptivbarnet på grund av sin ålder omyndigt, må hävande enligt denna paragraf ej äga rum.

20 §.

Efter ansökan av adoptivbarnet varde adoptivförhållandet hävt, om adoptanten grovt förgått sig mot barnet eller i märklig mån försummar sina plikter mot det eller för ett lastbart eller brottsligt liv samt förty barnets bästa påkallar att förhållandet upphör, så ock om dess upphörande eljest är av väsentlig betydelse för barnet.

Är barnet omyndigt på grund av sin ålder, eller lider det av sinnessjukdom eller sinnesslöhet, föres talan av dess fader eller moder, särskilt förordnad förmyndare eller barnavårdsnämnd.

21 §.

Har adoptivbarnet grovt förgått sig mot adoptanten eller hans näraste, eller för adoptivbarnet ett lastbart eller brottsligt liv, varde adoptivförhållandet hävt, då ansökan därom göres av adoptanten eller, om han är sinnessjuk eller sinnesslös, av hans förmyndare.

22 §.

Hava makar adoptivbarn, må adoptivförhållandet ej hävas annat än beträffande bägge makarna. Överenskommelse om förhållandets hävande äge förty ej giltighet, med mindre bägge makarna deltaga däri; ej heller må hävande enligt 21 § ske på ansökan av ena maken, där ej synnerliga skäl därtill äro. I fall, som avses i 20 och 21 §§, må hävande äga rum, ändå att den omständighet, som åberopas till grund för hävandet, gäller blott ena maken.

23 §.

Är ansökan gjord om adoptivförhållandes hävande jämlikt 20 eller 21 §, lämne rätten alla dem tillfälle att yttra sig, vilkas samtycke eller hörande, efter ty ovan är sagt, vore för adoption erforderligt, så ock, där adoptanten är omyndig förklarad, hans förmyndare. Är adoptivbarnet omyndigt, och är ej annan än adoptanten förmyndare, förordne rätten god man att i ärendet bevaka barnets rätt. Vistas den, mot vilken ansökningen är riktad, å okänd ort, varde ock god man av rätten förordnad att bevaka hans rätt.

24 §.

Häves adoptivförhållande, upphøre all verkan av adoptionen. Adoptivbarnet förlorar det genom adoptionen förvärvade namnet, med mindre rätten tillåter att det behålles.

25 §.

Laga domstol i mål, som i denna lag avses, vare den rätt, därunder adoptanten har sitt hemvist. Har han ej hemvist inom riket, höre målet till rätten i den ort, där han uppehåller sig, eller, om han är utrikes, till Stockholms rådstuvurätt.

26 §.

Ej må utländsk undersåte här i riket adoptera eller adopteras, med mindre adoptionen blir gällande i den stat han tillhör.

Svensk undersåte må ej i främmande stat adoptera eller adopteras, där ej Konungen med avseende å viss stat eller för bestämt fall medgivit, att det må ske.

27 §.

Adoptivförhållande må ej, där adoptanten är utländsk undersåte, här i riket hävas, med mindre hävandet varder gällande i den stat han tillhör.

Är adoptanten svensk undersåte, må adoptivförhållande ej utrikes hävas med verkan här i riket, där ej Konungen med avseende å viss stat eller för bestämt fall medgivit det.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1918.

Beträffande barn, som fötts innan lagen om äktenskaplig börd trätt i kraft och som på grund av dessförinnan gällande lag är att anse såsom äkta, ehuru föräldrarna ej blivit med varandra förenade i fullkomnat äktenskap, samt barn, som födes efter det sagda lag trätt i kraft och som på grund av övergångsbestämmelsen till densamma äger äktenskaplig börd, ändå att det eljest skulle anses såsom barn utom äktenskap, skall vid tillämpning av förevarande lag iakttagas, att barnet ej må adopteras av fadern eller modern; att make till fadern eller modern må ensam adoptera barnet; samt att samtycke till barnets adoption erfordras allenast av den av föräldrarna, som har vårdnaden om barnet.

4:o) **L a g**

om ändrad lydelse av 1 kap. 3 § samt om tillägg till 2 kap. i lagen om äktenskaps ingående och upplösning.

Härigenom förordnas, att 1 kap. 3 § i lagen om äktenskaps ingående och upplösning skall hava följande ändrade lydelse samt att till 2 kap. i samma lag skall fogas en ny § 12 av nedanstående lydelse:

1 KAP.

3 §.

Har kvinnan under trolovningstiden blivit rådd med barn av mannen; brytes likväl trolovningen, och bär mannen huvudsakligen skulden därtill, give han henne skäligt skadestånd. Sådant skadestånd må sättas att utgå på en gång eller å särskilda tider.

Är trolovad eljest huvudsakligen vållande till att trolovningen brytes, njute den andre ersättning allenast för förlust till följd av åtgärd, som han vidtagit för det tillämnade äktenskapet.

2 KAP.

12 §.

Mellan adoptant och adoptivbarn må ej äktenskap ingås, så länge adoptivförhållandet består.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1918.

5:o) **Lag**
om införsel i avlöning, pension eller livränta.

Häri genom förordnas som följer:

1 §.

Är någon enligt rättens eller domarens beslut eller skriftligt, av två personer bevittnat avtal pliktig att till fullgörande av lagstadgad underhållsskyldighet utgiva underhållsbidrag till barn, adoptivbarn, föräldrar, adoptivföräldrar eller den, med vilken han är eller varit gift eller utom äktenskap avlat barn, och underlåter han att betala förfallet belopp, äge den till underhåll berättigade erhålla införsel i den underhållsskyldige tillkommande avlöning för tjänst eller annan arbetsanställning till gäldande av så väl förfallet belopp som bidraget i övrigt, i den mån det förfaller till betalning.

2 §.

Vill underhållsberättigad erhålla införsel, ingive till utmätningssmannen dom eller annan handling, genom vilken bidraget blivit bestämt, med uppgift å den underhållsskyldiges hemvist och anställning.

3 §.

Utmätningssmannen låte skriftlig underrättelse om ansöknings bevisligen tillställas den underhållsskyldige med föreläggande för honom att, där han har något att invända mot ansöknings eller att andraga beträffande de bestämmelser, som vid beviljande av införsel böra meddelas, inom viss kort tid muntligen eller skriftligen avgiva yttrande.

4 §.

Det åligger utmätningssmannen att hos arbetsgivare eller myndighet söka inhämta upplysning angående de omständigheter, vilka kunna vara av

betydelse vid prövning av ansökningen. Arbetsgivare vare skyldig att på anfordran lämna utmätningsmannen uppgift angående den underhållsskyldiges anställning och avlöningsförhållanden.

Upplyses, att den underhållsskyldige tagit anställning å annan ort, och är i följd därav utmätningsmannen ej vidare behörig, översände handlingarna jämte underrättelse om vad för övrigt i ärendet förekommit till behörig utmätningsman; och åligge det denne att ägna ärendet fortsatt handläggning.

5 §.

Införsel må ej beviljas, där den underhållsskyldige betalar förfallet belopp och tillika antingen ställer av utmätningsmannen godkänd pant eller borgen för underhållsskyldighetens fullgörande under tid, som utmätningsmannen finner skälig, dock minst ett år, eller visar sannolika skäl att han skall fullgöra sin underhållsskyldighet.

Borgen må ej godkännas, med mindre den ingåtts såsom för egen skuld och, där borgesmännen äro flera, de borgat en för alla och alla för en. Med pant eller borgen skall förfaras såsom i 48 § utsökningslagen sägs.

6 §.

Varder införsel beviljad, förordne utmätningsmannen, huru stort belopp av avlöningen skall, i den mån densamma förfaller, innehållas till gäldande av underhållsbidraget.

Införsel må ej beviljas till gäldande av bidragsbelopp, som förfallit till betalning tidigare än ett år, innan beslutet meddelas. Ej heller må bestämmelse givas, enligt vilken avlöning skulle komma att innehållas för annat bidragsbelopp än sådant, som är förfallet, då innehållandet skall äga rum, eller som näst därefter förfaller.

Det belopp, som skall innehållas, må ej sättas så högt, att den underhållsskyldige kommer att sakna medel till underhåll för sig själv eller för make och oförsörjda barn eller adoptivbarn, som icke av honom åtnjuta underhållsbidrag.

Beviljas införsel till gäldande av bidrag åt flera underhållsberättigade, och förslår ej därtill det belopp, som må innehållas, varde detta belopp fördelat mellan de underhållsberättigade i förhållande till bidragens storlek.

7 §.

Yppas, efter det förordnande om införsel givits, anledning till jämkning i de därvid meddelade bestämmelser, äge utmätningsmannen utan hinder av det förra beslutet förordna om sådan jämkning.

8 §.

Hava förfallna bidragsbelopp guldits, och ställer den underhållsskyldige pant eller borgen, som i 5 § sägs, eller visar sannolika skäl att han skall fullgöra sin underhållsskyldighet, varde beslutet om införsel av utmätningssmannen upphävt.

Sedan underhållsskyldigheten upphört, äge beslut om införsel ej vidare tillämpning, ändå att den underhållsskyldige häftar för oguldet underhållsbidrag.

9 §.

Är förordnande om införsel meddelat, och varder upplyst, att den underhållsskyldige lämnat den anställning förordnandet avser och blivit anställd hos annan arbetsgivare, skall utmätningssmannen inhämta upplysningar såsom i 4 § sägs samt, där hinder ej möter, meddela beslut om införsel i den underhållsskyldiges avlöning för den nya anställningen.

Har den underhållsskyldige tagit anställning å annan ort, och är i följd därav utmätningssman, som förut haft befattning med ärendet, ej vidare behörig, översände handlingarna jämte underrättelse om vad för övrigt i ärendet förekommit till behörig utmätningssman; och meddele denne beslut i ärendet.

10 §.

När införsel beviljats eller beslut om införsel jämkats eller upphävts, låte utmätningssmannen skriftlig underrättelse därom bevisligen tillställas arbetsgivaren. Underrättelse varde ock av utmätningssmannen med posten avsend till den underhållsberättigade och den underhållsskyldige.

11 §.

Det åligger arbetsgivaren, där utmätningssmannen så föreskrivit, att å bestämd tid, dock högst en gång i månaden, till utmätningssmannen med posten översända innehållet belopp. Är sådan föreskrift ej meddelad, låte utmätningssmannen hos arbetsgivaren lyfta vad som innehållits. Till utmätningssmannen influtna medel, som ej hos honom lyftas av den underhållsberättigade, skola till denne med posten översändas; dock må ej något belopp tillhandahållas den underhållsberättigade, förr än bidrag, som därmed skall gäldas, är förfallet.

12 §.

I ärende angående införsel skall utmättningsman skyndsamt vidtaga de åtgärder, som åligga honom.

Den underhållsberättigade eller den underhållsskyldige vare ej pliktig att gälda någon kostnad för sådan åtgärd.

13 §.

Vad i utsökningslagen är stadgat om klagan i fråga om utmättningsmans förfarande gälle i tillämpliga delar beträffande införsel.

Över mål, som avses i denna lag, skall föras dagbok i enlighet med de föreskrifter Konungen meddelar.

14 §.

Har arbetsgivare i uppenbar strid mot beslut om införsel utbetalat avlöning, äge utmättningsmannen hos arbetsgivaren omedelbart genom utmätning uttaga det belopp, som skolat innehållas.

15 §.

Underlåter arbetsgivare att på anfordran lämna uppgift, som i 4 § sägs, eller lämnar han oriktig uppgift, eller fullgör han ej föreskrift om översändande av innehållet belopp, varom i 11 § förmäles, straffes med böter.

Böter, som ådömas enligt denna paragraf, tillfalla kronan. Saknas tillgång till böternas fulla gäldande, skola de förvandlas efter allmänna strafflagen.

16 §.

Belopp, som enligt denna lag innehållits till gäldande av underhållsbidrag, må ej utmätas för annan den underhållsskyldiges gäld.

17 §.

Utän hinder av underhållsskyldigs konkurs må införsel i hans avlöning beviljas eller meddelat beslut om införsel äga tillämpning.

18 §.

Är underhållsskyldig anställd i tjänst eller annat arbete hos staten eller kommun, skall vad om arbetsgivare i denna lag är sagt tillämpas beträffande den, som har att utbetala avlöningen.

19 §.

Vad i denna lag är stadgat om införsel i avlöning skall äga motsvarande tillämpning i fråga om införsel i underhållsskyldig tillkommande pension eller livränta, ändock att sådan pension eller livränta enligt lag eller Konungens förordnande är undantagen från utmätning för gäld.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1918.

6:o) **Lag**

om förbud för vissa underhållsskyldiga att avflytta från riket.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Den, som enligt rättens eller domarens beslut eller skriftligt, av två personer bevittnat avtal är pliktig att till fullgörande av lagstadgad underhållsskyldighet utgiva underhållsbidrag till barn eller adoptivbarn under femton år, må ej avflytta från riket, med mindre han hos överexekutor i den ort, där han har sitt hemvist, ställt av överexekutor godkänd pant eller borgen för underhållsskyldighetens fullgörande, till dess barnet fyllt femton år.

Borgen må ej godkännas, med mindre den ingåtts såsom för egen skuld och, där borgesmännen äro flera, de borgat en för alla och alla för en.

Det åligger överexekutor att, där den underhållsberättigades hemvist är känt, till denne med posten avsända underrättelse därom att säkerhet blivit ställd.

2 §.

Finnes anledning antaga, att underhållsskyldigs avflyttning icke skall lända den underhållsberättigade till men, eller förekomma ömmande omständigheter, må överexekutor på ansökan befria den underhållsskyldige från att ställa pant eller borgen.

Innan befrielse, som nu är sagd, meddelas, give överexekutor den underhållsberättigade samt, där så finnes erforderligt, fattigvårdsstyrelse tillfälle att yttra sig i ärendet.

3 §.

Är fara för handen, att underhållsskyldig avflyttar från riket utan att hava fullgjort honom åliggande skyldighet att ställa säkerhet, äge utmätningsman på begäran av den underhållsberättigade eller fattigvårdsstyrelse meddela förbud för den underhållsskyldige att avflytta.

Av utmätningsmannen meddelat avflyttningsförbud skall av honom genast underställas överexekutors prövning, men gånge ändock i verkställighet, där ej överexekutor annorlunda förordnar.

Varder ansökan om avflyttningsförbud ej av utmätningsmannen bifallen, må hans beslut hos överexekutor överklagas, efter vad i utsökningslagen är stadgat om klagan över utmätningsmans förfarande.

4 §.

Ej må avflyttningsförbud av överexekutor fastställas eller i anledning av klagan sådant förbud av överexekutor meddelas, med mindre den underhållsskyldige lämnats tillfälle att yttra sig; dock äge i anledning av klagan överexekutor i avbidan på den underhållsskyldiges hörande meddela förbud att gälla tillsvidare och intill dess ärendet av överexekutor slutligen prövats.

5 §.

Visar den, för vilken avflyttningsförbud meddelats, att de omständigheter, som föranlett förbudet, ej vidare äro för handen, skall förbudet av överexekutor upphävas.

6 §.

Angående fullföljd av talan i mål, däri överexekutor meddelat beslut, gälle vad i utsökningslagen är stadgat beträffande klagan i mål om klander av utmätningmans förfarande.

7 §.

Över mål, som avses i denna lag, skall föras dagbok i enlighet med de föreskrifter Konungen meddelar.

8 §.

Avflyttningsförbud skall genom försorg av den myndighet, som meddelat förbudet, kungöras för rikets polismyndigheter; och åligge det polismyndighet att, där den underhållsskyldige söker avflytta från riket, hindra hans resa.

Varder av utmätningssmannen meddelat avflyttningsförbud ej av överexekutor fastställt, eller varder meddelat förbud enligt 5 § av överexekutor upphävt, eller visar hos överexekutor den, för vilken avflyttningsförbud meddelats, att han blivit i anledning av klagan därifrån befriad, skall sådant genom överexekutors försorg kungöras för polismyndigheterna.

Närmare bestämmelser om kungörande, varom nu är sagt, givas av Konungen.

9 §.

Har underhållsskyldig avflyttat från riket utan att hava fullgjort honom åliggande skyldighet att ställa säkerhet, eller är fara för handen att han avflyttar utan att fullgöra sådan skyldighet, äge överexekutor på yrkande av den underhållsberättigade förplikta den underhållsskyldige att hos överexekutor genast nedsätta kapitalvärdet av den del av underhållsbidraget, som vid betalningstiden icke är förfallen. Kapitalvärdet skall beräknas efter en räntefot av fyra för hundra om året.

Beträffande ifrågavarande mål gälle i tillämpliga delar vad om lag-sökning för gäld är stadgat.

Vad den underhållsskyldige ålagts nedsätta låte överexekutor ofördröjligen uttaga. Influtna medel skola av överexekutor göras räntebärande genom insättning i bank samt, i den mån bidraget förfaller, tillhandahållas den berättigade. Dör denne, eller upphör eljest underhållsskyldigheten, äge den underhållspliktige återfå vad som återstår.

Är underhållsskyldighet fastställd genom beslut, som meddelats av domaren eller under rättegång eller genom slutligt utslag, som ej vunnit laga kraft, må utmätt egendom säljas allenast i den mån det erfordras för gäldande av förfallet bidrag. Varder talan om underhållsskyldigheten slutligen ogillad, skall vad av egendomen finnes i behåll återställas.

10 §.

Utvandraragent eller annan, som med vetskap därom att underhållsskyldig ej fullgjort honom åliggande skyldighet att ställa säkerhet, befordrar honom till främmande land, svare själv för fullgörande av hans underhållsskyldighet.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1918.

7:o) Lag

om ändring av vissa bestämmelser i strafflagen.

Härigenom förordnas, att 2 kap. 9 §, 3 kap. 2, 7 och 11 §§, 6 kap. 4 §, 14 kap. 35, 36, 37 och 45 §§, 15 kap. 21 §, 16 kap. 12 §, 18 kap. 6 och 12 §§ samt 22 kap. 20 § strafflagen skola hava följande ändrade lydelse:

2 kap.

9 §.

Ej må i mät för böter tagas den sakfälldes enda fasta egendom, varav han sin nödiga bärning haver; ej nödig bostad; ej till jordbruket nödiga lösören eller vad den sakfällde eljest till sin närings bedrivande behöver; ej nödiga gång- och sängkläder för den sakfällde, hans hustru och oförsörjda barn eller adoptivbarn; ej heller av det förråd, som i huset finnes, vad till hans och hans husfolks underhåll i en månads tid erfordras.

3 kap.

2 §.

Förmår någon, på sätt i 1 § sagt är, till brottslig gärning den, som ej fyllt femton år, eller göra det föräldrar med sina barn, adoptivföräldrar med adoptivbarn, fosterföräldrar med fosterbarn, förmyndare med myndling, husbondefolk med tjänstehjon, eller förman med den, som under hans lydnad står; varde det, vid straffets bestämmande för anstiftaren, såsom försvarande omständighet ansett.

7 §.

Underlåta föräldrar, adoptivföräldrar, fosterföräldrar eller andra uppfostrare, eller förmyndare att från utförandet av brott, varom de vetskap äga, hindra den, som under deras vård och lydnad står, när det utan angivelse till åtal ske kan; varde straffade efter 4 §, dock högst med fängelse i sex månader, där det ej skett för egen vinning.

11 §.

Make, syskon, skyldeman i rätt upp- eller nedstigande led, den som med den brottslige i första svågerlag lika nära förenad är, adoptivfader, adoptivmoder, adoptivbarn eller fosterbarn skall ej till straff fällas efter 10 §; ej heller efter 9 § för den brottsliges döljande, eller för befordrande av hans flykt.

6 kap.

4 §.

Komma make, barn eller adoptivbarn efter den, som dödad blivit, att genom hans frånfalle sakna nödigt underhåll; då skall dem, efter ty, med avseende å såväl den brottsliges tillgångar som andra omständigheter, skäligt prövas, tilläggas såsom skadestånd vad för dem tarvas till dess de sig eljest försörja kunna; och må det skadestånd, efter omständigheterna, sättas att utgå på en gång eller å särskilda tider.

14 kap.

35 §.

Undandrager sig den, som genom olovlig beblandelse avlat barn, att giva kvinnan nödig hjälp i anledning av havandeskapet eller barnets födelse, och begår kvinnan under inflytande av den övergivna eller nödställda belägenhet, vari hon i följd härav befinner sig, brott, varigenom fostret eller barnet dödas eller dess liv utsättes för fara; dömes mannen till böter eller fängelse. Äro omständigheterna synnerligen försvårande; må till straffarbete i högst två år dömas.

36 §.

Begår någon mord eller dråp å skyldeman i rätt uppstigande led eller å sin maka, eller ock å styv- eller svärföräldrar, adoptivföräldrar, fosterföräldrar, förmyndare, husbonde eller annan, under vars lydnad man står; varde den omständighet såsom synnerligen försvårande ansedd.

Gör någon uppsåtligen annan misshandel å skyldeman i rätt uppstigande led; då må straffet ej sättas lägre än två månaders straffarbete; äro omständigheterna försvårande; må straffarbetet förhöjas till sådant arbete på livstid, om högsta strafftiden är i allmänhet bestämd till tio år, och, i annat fall, till två år utöver den i allmänhet bestämda högsta strafftiden. Sker sådan misshandel å annan av de personer, som i första stycket äro nämnda; varde den omständighet såsom synnerligen försvårande ansedd, och må ej till lindrigare straff än fängelse dömas.

37 §.

Förbryter man sig, såsom i 15 § sägs, mot någon av de personer, som i 36 § äro nämnda; varde, där ingen skada sker, ändock straffad med fängelse i högst ett år.

45 §.

Misshandel, som i 12 eller 13 § sägs, ändå att den skett emot maka styv- eller svärföräldrar, adoptivföräldrar, fosterföräldrar, förmyndare, husbonde eller annan förman, så ock brott efter 15 eller 37 §, må ej åtalas av allmän åklagare, där ej målsägande brottet till sådant åtal angiver, eller

det blivit förövat under sabbat eller vid sådant tillfälle eller å sådan ort, som i 11 kap. 9 eller 15 § omförmåles.

Vållande, varom i 17 § sägs, må ej åtalas av annan än målsägande.

15 kap.

21 §.

Fader eller moder, adoptivfader eller adoptivmoder, som tvingar son eller dotter till giftermål, straffes med fängelse i högst sex månader eller straffarbete i högst två år. Tvingar någon eljest annan till giftermål; dömes till straffarbete i högst sex år.

Brott, som nu är sagt, må ej till bestraffning åtalas, där ej på grund av tvånget blivit dömt till återgång av äktenskapet.

16 kap.

12 §.

Förgriper man sig med ärekränkning emot någon av de personer, som i 14 kap. 36 § nämnda äro; varde den omständighet såsom försvårande ansedd.

18 kap.

6 §.

Öva religions- eller skollärare, uppfostrare eller läromästare otukt med ungdom, som de till undervisning eller uppfostran hava, eller göra det adoptivföräldrar med adoptivbarn, fosterföräldrar med fosterbarn, eller förmyndare med myndling; varde dömda till straffarbete från och med sex månader till och med fyra år eller fängelse.

Övar styresman, föreståndare eller annan tjänsteman, läkare, uppsyningsman eller vaktbetjänt vid straffinrättning, häkte, sjukhus, fattighus, barnhus eller annan sådan inrättning, otukt med kvinnsperson, som där intagen är; dömes till straffarbete i högst två år eller fängelse i högst sex månader.

12 §.

Föräldrar, adoptivföräldrar, fosterföräldrar, förmyndare, lärare eller andra, som genom koppleri till otukt förleda barn eller dem, som under deras lydnad eller uppsikt ställda äro, skola dömas till straffarbete från och med två till och med sex år; varde ock dömda medborgerligt förtroende förlustiga.

22 kap.

20 §.

Draga äkta makar något lönligen undan varandra; barn undan föräldrar, adoptivföräldrar eller fosterföräldrar; stärbhusdelägare eller andra, som i samfällt bo eller bolag äro, undan varandra; varde straffade med böter till högst dubbla värdet av det undandragna. Är brottet med synnerligen försvårande omständigheter förenat; må till fängelse i högst ett år dömas.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1918.

8:o) Lag

om ändrad lydelse av 65 och 67 §§ utsökningslagen.

Härigenom förordnas, att 65 och 67 §§ utsökningslagen skola hava följande ändrade lydelse:

65 §.

Från utmätning skola undantagas dels nödiga gång- och sängkläder för gäldenären, hans hustru och oförsörjda barn eller adoptivbarn, dels ock, till ett värde av högst etthundrafemtio kronor, nödiga arbetsredskap eller andra nödiga lösören. Saknas utväg till nödortföttigt uppehälle; då skall av det förråd, som i huset finnes, undantagas vad till underhåll för en månad tarvas. Lös pant må ej undantagas från utmätning för den gäld, varför pantsättningen skett.

67 §.

Gäldenärs inestående avlöning för allmän eller enskild tjänst, eller inestående pension å rikets stat må icke utmätas, förr än gäldenären är berättigad att avlöningen eller pensionen lyfta.

Är i lag eller författning särskilt stadgat, att viss egendom ej må utmätas, eller är av Konungen för viss pensions- eller livränteanstalt förordnat, att därifrån utgående pension eller livränta ej må tagas i mät; lände det till efterrättelse.

Om införsel i avlöning, pension eller livränta är särskilt stadgat.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1918.

9:o) **L a g**

om ändrad lydelse av 5 § i lagen den 10 juli 1899 om ersättning av allmänna medel i vissa fall för skada, som förorsakats av ämbets- eller tjänsteman.

Häri genom förordnas, att 5 § i lagen den 10 juli 1899 om ersättning av allmänna medel i vissa fall för skada, som förorsakats av ämbets- eller tjänsteman, skall hava följande ändrade lydelse:

Vad förut i denna lag är stadgat skall äga tillämpning jämväl där ämbets- eller tjänsteman, varom i 1 § sägs, tillgriper eller förskingrar

vad han fått om händer enligt lagen om införsel i avlöning, pension eller livränta,

gods, penningar eller annat, som vid handräckning enligt lagen om avbetalningsköp av honom tagits om händer,

vad han fått om händer enligt särskilda stadganden om utmätning för kommunalutskylder, allmänna avgifter med mera,

influtna bötesandelar, vilka ej tillkomma kronan, eller

vad för fullföljd av talan blivit nedsatt och å tjänstens vägnar av honom tagits om händer;

så ock där kronofogde tillgriper och förskingrar andra medel, som i fögderiets specialräkning skola redovisas eller eljest av honom å tjänstens vägnar emottagits.

I fall, som i denna paragraf sagda äro, skall dock ersättning av allmänna medel ej utgå för vad ledamot i magistrat eller stadsfogde tillgriper och förskingrar av stadens medel.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1918.

10:o) **Lag,**

**innefattande tillägg till gällande stadganden om jäv, så ock till 1 kap. 6 §
rättegångsbalken.**

Härigenom förordnas som följer:

I fråga om jäv mot domare, fullmäktig, vittne eller annan, så ock i det avseende, varom förmäles i 1 kap. 6 § rättegångsbalken, skall adoptivförhållande anses lika med skyldskap mellan föräldrar och barn.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1918.

11:o) Lag

om ändrad lydelse av 30, 31 och 35 §§ konkurslagen.

Härigenom förordnas, att 30, 31 och 35 §§ konkurslagen skola hava följande ändrade lydelse:

30 §.

Gäldenär skall, där han sig ej annorledes försörja kan, av konkursboet njuta nödigt underhåll för sig, hustru och oförsörjda barn eller adoptivbarn under två månader från den dag, offentlig stämning given är. Kan ej inom nämnda tid bouppteckningen med ed fästas och boet till gode män överlämnas; njute gäldenären, till dess sådant skett, underhåll som sagt är. Gäldenären varde ock tilldelat vad som erfordras för resa och uppehälle, då han, efter kallelse, har att inställa sig vid rätten till förhör, eller annorstädes till avgivande av upplysningar rörande konkursboet, dock ej mer, om han vistas utom rättens domsaga, än som tarvades, om han därinom, å ort där han sist vistades, sig uppehölle. I övrigt äge han från konkursboet utbekomma och behålla dels nödiga gång- och sängkläder för sig, hustru och oförsörjda barn eller adoptivbarn, dels ock, till ett värde av högst etthundrafemtio kronor, nödiga arbetsredskap eller andra nödiga lösören.

Kommer tvist upp i anledning av vad nu stadgat är; pröve rätten vad gäldenären består må med avseende såväl å hans behov och boets ställning, som å hans omsorg att rätt för sig göra och beredvillighet att gode männen tillhandagå.

31 §.

Avträdes ämbets- eller tjänstemans egendom till konkurs; varde det hans närmaste förman ofördröjligen av rätten eller domaren kungjort; och ankomme på den myndighet, under vilken gäldenären i och för tjänsten lyder, att pröva huruvida han förr, än fyra månader efter inställeledagen förflutit, må i utövningen av tjänsten åter inträda.

Av gäldenärens lön varde, efter avdrag av det, som utgår till den, tjänsten i hans ställe förestår, gäldenären så mycket tillagt, som till hans eget, hans hustrus och oförsörjda barns eller adoptivbarns underhåll tarvas: vad övrigt är, gånge till konkursboet.

35 §.

Till konkursbo räknas all egendom, som gäldenären tillhörde den tid, då han sin konkursansökning till rätten eller domaren ingav, eller, i anledning av borgenärs ansökning om konkurs, offentlig stämning utfärdades, så ock vad honom under konkursen tillfaller av sådan beskaffenhet, att det för gäld kan i mät tagas, ävensom vad enligt 36 § till boet återvinnas kan. Ej må dock av vad gäldenären under konkursen genom eget arbete förvärvar, boet tillkomma mera än den behållning, som återstår, sedan avdrag skett för all kostnad till förlag jämte gäldenärens, hans hustrus och oförsörjda barns eller adoptivbarns nödiga underhåll. Om gäldenärens lön för ämbete eller tjänst är i 31 § stadgat.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1918.

12:o) **Lag**

om ändrad lydelse av 6 § i förordningen den 31 oktober 1873 angående främmande trosbekännare och deras religionsövning.

Härigenom förordnas, att 6 § i förordningen den 31 oktober 1873 angående främmande trosbekännare och deras religionsövning skall hava följande ändrade lydelse:

Barn av äkta makar, som vid barnets födelse äro medlemmar av samma främmande trossamfund, må i dess lära uppfostras. Äro föräldrarna vid barnets födelse medlemmar av skilda främmande trossamfund; äge fadern bestämna, i vilketdera samfundets lära barnet skall uppfostras. Tillhör endera sådant trossamfund och den andra svenska kyrkan; då skall barnet i evangeliskt lutherska läran uppfostras. Har emellan makarna träffats avtal om deras barns uppfostran i evangeliskt lutherska läran eller främmande troslära, som en av makarna bekänner; vare sådant avtal gäl-

lande, så framt det blivit före äktenskapets ingående skriftligen upprättat och för vigselförrättaren uppvisat.

Då bägge föräldrarna eller, när endera död är, den efterlevande eller, där de leva åtskilda, den av dem, som har barnet i sin vård, övergår från svenska kyrkan till främmande trossamfund eller från ett sådant till annat, må, där bägge övergå, fadern och, i övriga fall, den efterlevande eller den av makarna, som har barnet i sin vård, bestämma, i vilketdera samfundets lära barnet skall uppfostras.

Barn av föräldrar, som ej ingått äktenskap med varandra, må, där modern tillhör främmande trossamfund, i hennes troslära uppfostras. Övergår modern från svenska kyrkan till främmande trossamfund eller från ett sådant till annat, må hon bestämma, i vilketdera samfundets lära barnet skall uppfostras. Varder fadern förordnad till förmyndare för barnet, skall vad nu är sagt om modern tillämpas beträffande fadern.

Hava vid adoption barnets föräldrar med adoptanten, eller, där barn adopterats av makar, med dessa avtalat, att barnet skall uppfostras i evangeliskt lutherska läran eller i främmande troslära, däri barnet enligt ovan givna regler må uppfostras; vare det avtal gällande, så framt det blivit skriftligen upprättat och till rätten ingivet, innan dess tillstånd till adoptionen meddelades. Finnes ej sådant avtal, skall, med motsvarande tillämpning av vad ovan är stadgat, barnet uppfostras som vore det adoptantens eller, där barn är adopterat av makar eller ena makens barn adopterats av den andre, makarnas gemensamma barn. Häves adoptivförhållandet, må, där barnet uppfostrats i främmande troslära, dess uppfostran fortgå i den lära, ändå att barnet, om adoptionen ej mellankommit, skolat uppfostras i annan.

Barn, som fyllt femton år eller blivit inom svenska kyrkan konfirmerat, må ej på grund av föreskrifterna i andra, tredje eller fjärde stycket anses från svenska kyrkan skilt, utan gälle om sådant barn vad i 3 § stadgas.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1918.

13:o) **L a g**

om ändrad lydelse av 17 § i lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring.

Härigenom förordnas, att 17 § i lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring skall hava följande ändrade lydelse:

Den envar avgiftspliktig åliggande pensionsavgift av tre kronor erlägges av gift man för hustru, där hon ej vunnit boskillnad, och är fader ansvarig för erläggandet av sådan pensionsavgift för barn eller adoptivbarn under aderton år, som är hos honom mantalsskrivet.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1918.

14:o) **L a g**

om ändrad lydelse av 2, 7 och 35 §§ i lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete.

Härigenom förordnas, att 2, 7 och 35 §§ i lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete skola hava följande ändrade lydelse:

2 §.

I denna lag förstås med arbetare envar, som mot avlöning användes till arbete för annans räkning utan att i förhållande till honom vara att anse såsom självständig företagare, så ock envar, som för vinnande av yrkesutbildning utan avlöning utför dylikt arbete. Med arbetsgivare förstås envar, för vilkens räkning sådan arbetare användes till arbete, utan

att mellan dem står någon tredje person, vilken såsom självständig företagare åtagit sig att ombesörja arbetets utförande.

Såsom arbetare enligt denna lag anses ej den, som utför arbetet i sitt hem eller å arbetsställe, som av honom bestämmes, ej heller arbetsgivares barn eller adoptivbarn och föräldrar eller adoptivföräldrar i förhållande till honom, ej heller den, vilkens avlöning hos arbetsgivaren, för år räknat, överstiger femtusen kronor, ej heller minderårig, som icke fyllt tolv år, ej heller den, som av tillfällig anledning användes till arbete av någon, som eljest ej använder arbetare.

7 §.

Har olycksfallet medfört arbetarens död, skall i ersättning utgivas:

a) begravningshjälp med en tiondel av den avlidnes årliga arbetsförtjänst, dock ej med mindre än sextio kronor;

b) livräntor till efterlevande, nämligen:

till änka eller änking, när äktenskapet slutits före olycksfallet, en livränta från dödsfallet, så länge livräntetagaren lever ogift, å ett årligt belopp, motsvarande en fjärdedel av den avlidnes årliga arbetsförtjänst;

till varje den avlidnes minderåriga barn, evad det fötts inom eller utom äktenskapet, eller adoptivbarn, som adopterats före olycksfallet, en livränta från dödsfallet, till dess barnet uppnått femton års ålder, å ett årligt belopp, motsvarande en sjättedel av arbetsförtjänsten, samt

till den avlidnes fader eller moder, adoptivfader eller adoptivmoder eller, om båda föräldrarna eller adoptivföräldrarna leva, till båda gemensamt, därest de för sitt uppehälle varit av den avlidnes arbete huvudsakligen beroende och annan till livränta berättigad ej finnes, en livränta å ett årligt belopp, motsvarande en fjärdedel av arbetsförtjänsten;

dock att, där livräntor till efterlevande skulle, för år räknat, sammanlagt överstiga två tredjedelar av den avlidnes årliga arbetsförtjänst, de skola, i förhållande till vad på envar livräntetagare belöper, nedsättas till detta belopp, så länge anledningen till dylik nedsättning fortfar, samt att livränta till änking ej utgår, där han väsentligen åsidosatt den honom gentemot hustrun åliggande försörjningsplikt eller väsentligen åsidosätter sin försörjningsplikt mot makarnas barn eller adoptivbarn. Skall av skäl, som nu sagts, livränta till änking ej utgå, må försäkringsrådet besluta, att livräntan i stället skall utgå till den avlidnas minderåriga barn eller adoptivbarn.

Till änka eller änking, som uppbär livränta och före fyllda sextio år ingår nytt äktenskap, utgives ett kapital för en gång, motsvarande tre fjärdedelar av den avlidnes årliga arbetsförtjänst.

35 §.

Arbetsgivare vare berättigad att i riksförsäkringsanstalten försäkra dels annan arbetare än i denna lag avses för olycksfall i arbete, dels i anstalten försäkrad arbetare för olycksfall i arbete i fråga om den i 6 § omnämnda tid, under vilken sjukpenning från försäkringsinrättningen ej utgår, dels ock dylik arbetare för olycksfall utom arbete. Sådan försäkring må ock av bolag, som i 4 § avses, meddelas för delägares arbetare.

Har försäkring, som ovan sägs, ägt rum, skall vad i denna lag finnes stadgat i tillämpliga delar lända till efter rättelse.

Avtal om annan försäkring eller försäkring till högre ersättningsbelopp än i denna lag stadgas må ej avslutas av riksförsäkringsanstalten eller bolag, som i 4 § avses, dock att utan hinder härav riksförsäkringsanstalten må, enligt vad därom särskilt är stadgat, sluta avtal om livränta åt barn utom äktenskap samt meddela olycksfallsförsäkring för fiskare.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1918.

15:o) **L a g**

om ändrad lydelse av 2 § 17:o) i lagen den 26 maj 1909 om Kungl. Maj:ts regeringsrätt.

Härigenom förordnas, att 2 § 17:o) i lagen den 26 maj 1909 om Kungl. Maj:ts regeringsrätt skall hava följande ändrade lydelse:

17:o) Mål om kyrkotukt, om uppfostran åt vanartade och i sedligt avseende försummade barn, om skolpliktiga barns skiljande från föräldrar eller målsmän;

mål om barnavårdsnämnds beslut i fråga, som avses i lagen om barn utom äktenskap;

mål om tillämpning av vad angående alkoholister är särskilt stadgat;

mål om disciplinär bestraffning, om avstängande från tjänstgöring under åtalstid;

mål om behörighet att utöva yrke eller verksamhet, som står under medicinalstyrelsens inseende;

mål om bötesansvar, om annat föreläggande vid vite än sådant, som må givas enligt författningar om banker eller andra penninginrättningar, om utdömande av vite enligt andra än nämnda författningar;

mål om häktads vård och behandling, om verkställande av straff.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1918.

I anledning av Eders Kungl. Maj:ts förutnämnda proposition har riksdagen vidare beslutat att till Eders Kungl. Maj:t hemställa om utredning och förslag angående dels rätt för barn utom äktenskap att taga arv efter fader jämväl i andra fall än som angives i nu förevarande lag om sådana barn, dels ock beredande av förskott av allmänna medel åt barn utom äktenskap ävensom i vissa fall åt barn inom äktenskap.

Riksdagen får alltså hemställa,

A) att Eders Kungl. Maj:t täcktes, i samband med den omarbetning av ärvdabalken, som torde böra äga rum efter det den nu pågående revisionen av giftermålsbalken blivit avslutad, låta upptaga till förnyad förutsättningslös utredning, huruvida och under vilka villkor barn utom äktenskap må jämväl i andra fall än som angives i nu förevarande lag om sådana barn taga arv efter fader, vid vilken utredning torde böra övervägas ett betryggande anordnande av frågan om bevisningen om faderskapet samt hänsyn tagas till de ändringar, som då torde hava företagits i lagstiftningen om äkta makars rättsförhållanden, samt därefter för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen må föranleda; samt

B) att Eders Kungl. Maj:t ville, i sammanhang med den utredning om den offentliga barnavården, som för närvarande försiggår inom fattigvårdslagstiftningskommittén, taga under övervägande möjligheten att bereda förskott av allmänna medel åt barn utom äktenskap ävensom i vissa fall åt barn inom äktenskap samt därefter för riksdagen framlägga det förslag, vartill detta övervägande kan giva anledning.

Stockholm den 11 juni 1917.

Med undersåtlig vördnad.
